

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 23. oktobra 1987 - Leto XXXIX. - Štev. 19 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 500 lir

Referendumi za reforme

Zelo malo časa nas še loči od dneva, ko bomo šli zopet na volišča, da se izrečemo o petih referendumi, ki se nanašajo na jedrsko energijo in na pravosodje.

Te referendume nismo zahtevali mi komunisti. Tako glede na jedrsko vprašanje, kakor na pravosodno smo sicer nenehno trdili, in še trdimo, da je mnogo odprtih vprašanj. Vendar smo vedno vztrajali pri temu, da bi se ta vprašanja morala rešiti z reformami, oziroma s splošnimi zakoni, ki naj bi obravnavali celovitost nerešenega.

Tudi se nismo strinjali z večjim delom vzrokov, ki so jih naštevali prireditelji referendumov samih, se pravi socialisti, liberalci in radikalci, zlasti glede pravosodja.

Vendar Ustavno sodišče, ki je poklicano, da se izreče o sprejemljivosti sedmih referendumov (toliko so jih sicer prvotno predlagali pobudniki) je odbilo le dva, sprejelo je pa ostalih pet.

Sedaj se je treba izreči o slednjih.

Komunisti predlagamo, da se na vseh petih odgovori z besedico »DA«, in pozivamo vse volilce naj to storijo.

Referendumi o energetskih vprašanjih se nanašajo na odpravo zakonodajnih predpisov, ki ne dopuščajo, sami po sebi, da bi se moglo jasno izbrati energetske politike za Italijo. V trenutnem položaju, morejo zadobiti veliko važnost, soglasno s težnjami ljudstva. Po vsem, kar se je zgodilo v svetu, so namreč prebivalci vseh pokrajin zelo zaskrbljeni. Okvare, človeške napake pri rabi central in jedrskih naprav, zastarelost in zato »atomizacija« (ali »autoatomizacija«) central niso oddaljene in maloverjetne možnosti. Naši rodovi so že doživeli alarmno stanje. Naši rodovi vedo kaj pomeni atomski radioaktivni oblak, kaj pomeni da se ne moreš privoščiti svežega sadja, zelenjave, mesa, mleka, da se ne moreš kopati, ker je voda radioaktivna, da ne moreš piti radioaktivne vode. Vedo kaj pomeni umreti zaradi radioaktivnega izžarevanja. Tega niso spoznali le prebivalci Hirošime in Nagasakija, ko so ameriški letalci pred več kot štiridesetimi leti nanje spustili atomske bombe. To so spoznali mlajši rodovi nedavno tega, po dogodkih v Ameriki, v Švici, v Nemčiji,

Jelka Gerbec

v Angliji, v Černobilu v Sovjetski zvezi.

Zato je hrepenenje ljudi po varnosti življenja, človeka, narave, okolja, povsem upravičeno in razumljivo. Zato je želja po novih postavkah za razvoj pravilna in vredna vse pozornosti in upoštevanja.

Sedanje tehnike, s katerimi se gradijo jedrske centrale, ne dajejo potrebne jamstva za ohranjanje življenja. Neizbežno je zato, da zanikamo rabo in gradnjo jedrskih central in smo za to, da se odpravijo sedanji zakoni, ki predvidevajo določitev krajev, kjer naj bi se zgradile nove centrale, izročitev denarnih nakazil občinam, ki bi dopustile, da se na njihovem področju morejo zgraditi jedrske centrale, da bi ustanova ENEL, se pravi Italija mogla sodelovati pri grandji hitrega reaktorja na plutonij, »Superphoenixa«, s Francijo. Zato bomo na vse tri glasovnice, ki se tičejo jedrske energije, odgovorili »DA«.

To ne pomeni, da je s tem vso energetsko vprašanje rešeno. Dobro se zavedamo, da to pomeni šele začetek novega dela in nove politike. Spremeniti je treba, namreč, vsedrjavni energetski načrt, ki trenutno sloni v veliki meri ravno na jedrski proizvodnji. Iskati je treba nove energetske vire in ugotoviti kako uporabljati one tradicionalne. Veliko je treba polagati na raziskavo, tako glede na vprašanje novih virov, tako glede jedrske energije (neuporabljane

je sedanjih, prav nič varnih central in naprav, ne pomeni, da je treba pretrgati raziskovanje o jedrski energiji ki, če bi bila pravilno zabremzana in če bi bila možna nad njo popolna in zjamčena kontrola, bi se izkazala kot neokužljiv, kot najčistejši vir!

Tudi je nujno izvajati varčevalno politiko. Potrebno bi bilo uvesti široko rabo elektronskega sistema v proizvodnji, ker rabi manj energije. Potrebno bi bilo poskrbeti v ta namen za nove naprave v industrijskih podjetjih. Potrebno bi bilo spremeniti načrt za prevoze in širše uporabljati železnice mnogo manj pa sistem tirov in prevozov na gumi. Tudi preureditev mestnega prometa in uvedba širšega in učinkovitejšega sistema kolektivnih javnih prevozov in nadomestilo zasebnih po mestih, spada v okvir varčevalne politike glede na energetske vire.

Nastop volilcev na referendumi, glede jedrskega vprašanja in široko privoljenje za odpravo sedanjih zakonov, pomeni torej istočasno množičen prispevek k tej novi, prepotrebni politiki, pomeni spremeniti odnos med razvojem in okoljem, ali bolje povedano, vskladiti splošen in sektorialni razvoj s potrebo varstva okolja in življenja. Pomeni tudi prispevati k cilju, da bi se izvajalo ljudsko nadzorstvo nad energetskimi izbirami, nad velikimi tehnološkimi procesi, nad dosežki raziskovanja.

Nastop volilcev za »DA«, pomeni tudi udariti po neodgovornem stališču in početju Krščanske demokracije, ki vabi,

V PETEK 6. NOVEMBRA - OB 18. URI

**bo na Pomorski postaji govoril
odgovorni za vprašanja okolja
pri vsedrjavnem vodstvu**

posl. GIOVANNI BERLINGUER

**Zaključni shod
referendumske kampanije KPI**

naj bi se občinstvo izreklo za «NE» glede na sodelovanje med Italijo in Francijo pri gradnji «Superphoenixa». Očitno KD skrbi prej za interese in profite magnatov, kot pa za zdravje in varnost državljanov.

Glede na pravosodje, je seveda tematika manj poznana, pa tudi več zapletena, kakor ona, ki se tiče jedrske energije.

Eden izmed referendumov o pravosodju se nanaša na poslovanje Raziskovalne komisije (Commissione per l'Inquirente), ki se ukvarja s kaznivimi dejanji ministrov in drugih visokih oseb-

nosti. Komunisti že leta in leta opozarjajo na ta dejanja, jih strogo obsojajo in trdijo, da ni pravilno, če ostanejo ne-kaznovana. V resnici je že sama zakonodaja izpred 20-25 let upoštevala to vprašanje, to stvarnost.

Toda se velikokrat ministri in druge visoke osebnosti zelo gladko izmažejo iz zagat, tudi ko gre za kričeče primere škandalov (n.p. afera Lockheed), odgovornosti v toleriranju podtalnih sil (glej zadeva framasonskih lož in še zlasti zadeva P2), odgovornosti pri neravno dopustnem finančnem manevriranju in podobno.

Že leta komunisti predlagamo ustavni zakon, ki naj bi vso zadevo preuredil in preprečil kar se je doslej v tem oziru zlega dogajalo.

Zato soglašamo, da se mora staro zakonodajo odstraniti in da je treba na referendumu odgovoriti pozitivno. Odgovoriti «DA».

Drugi referendum o pravosodju se pa nanaša na civilno odgovornost sodnikov. Godi se tudi da sodnik zakrivi kaznivo dejanje. Ni prav da vsi, ki nekaj zlega storijo, morajo za to plačati, ne pa sodnik.

Toda ni dopustno, da bi moral sodnik tako plačati, da bi se mu morala odvzeti neodvisnost pri poslovanju. Za to jamstvo neodvisnosti sodnika smo vedno bili. Zlasti se pa danes zavedamo potrebe neodvisnosti in samoodločbe sodnika, ko sledimo celi vrsti izredno težkih zločinov: terorizem, umori, ugrabitve, preusmerjanje letal in ladij, trgovanje z mamili, korupcije na zelo visokih ravneh, delovanje podtalnih sil in podobno. Sodniki morajo imeti proste roke, da se kretajo svobodno, da raziskujejo podrobno, da sodijo brez bojazni, da poiščejo resnico in da kaznujejo, vse to brez vmešavanj določenih političnih in podtalnih oblasti.

Ko pa sodnik greši, ni prav da ga sodi katerikoli drugi njemu enako odgovoren sodnik, se pravi, ki ima iste možnosti in ki opravlja iste posle. Pravilno je, da sodnika, ki bo sodil krivega sodnika, imenuje kasacijsko sodišče, oziroma višji državni organ.

Prireditelji referendumov, so začetka hoteli odvzeti sodnikom neodvisnost in avtonomijo, hoteli so odpraviti Višji sodni svet, ki magistratom jamči ravno neodvisnost. Hoteli so, da bi sodniki, ki so zakrivali zlo dejanje, sodili na isti ravni, ki je v veljavi za druge državne uslužbence. Temu smo se komunisti odločno uprli — in dokazali nepravilnost tega početja in stališč pobudnikov referendumov. Nato je minister Roggioni predlagal zakonski osnutek, ki, čeprav še ne popolnoma v skladu s potrebami, je le v dobri meri obravnaval civilno odgovornost sodnikov in ki ni dopuščal, da bi mogli veljati tudi za sodnike zakonski predpisi, ki so predvideni za državne uslužbence.

Tako se je začelo majati stališče pobudnikov referendumov, da so ga na to slednji spremenili.

Kasneje je Ustavno sodišče vzelo v pretes podpisane referendume, ugotovilo da je pet sprejemljivih, ni priznalo referendumu, ki je predlagal ukinitve Višjega sodnega sveta, izjavilo je, da se ne more sodnike podrežati predpisom, ki veljajo za druge državne uslužbence in ugotovilo, da je treba nujno pomisliti na nov zakon o civilni odgovornosti sodnikov.

Končno je tudi sam parlament določil, da je ta korak treba storiti v teku 120 dni, oziroma, da le toliko in ne več bi morali veljati učinki premostitve dosedanjih zakonov o tem vprašanju. Ta sklep je bil soglasen.

Očitno je torej, da so sedaj pogoji, da privolimo na ta referendum drugačni in da drugače izzveni njegova vsebina.

Naš «DA», torej, popolnoma odgo-varja, našemu zadržanju, naši politiki do sodnikov in je očitno, da namigi in očitki, da smo komunisti menjali stališča. Stališča so spremenili drugi. Mi še vedno vztrajamo pri svojem; menimo da je treba staro zakonodajo izbrisati, menimo, da je treba takoj po referendumih sprejeti novo zakonsko besedilo v parlamentu, ki bo odgovarjalo potrebam in pokrilo globoko praznino, ki se bo ustvarila, ko bi 8. in 9. novembra prevladala beseda «DA» tudi glede na vprašanje, ki se nanaša na civilno odgovornost sodnikov.

Zato smo že tako v zbornici, kakor v senatu predložili nov zakonski osnutek in ga sedaj spremenili v osnutek na ljudsko pobudo, ki ima drugačen pomen in beleži drugačno prisotnost v parlamentu.

V ta namen po vsej Italiji zbiramo, tako tudi v Trstu, potrebne podpise, in to pri notarjih, pri občinskih tajništvi, pri kanclerjih na sodiščih.

Skratka, načelno stališče komunistov glede pravosodja, je prizadevanje za neodvisnost in samostojnost sodnikov in da zajamčimo demokratične pravice državljanom.

Jelka Gerbec

Darovi in prispevki

V spomin na dragega očeta Gastoneja Mennuccija daruje tovariš Rado Mennucci 10.000 lir za sklad Dela.

Tovariš Vinko Žagar daruje 10.000 lir za sklad Dela.

Tovariš Boris Iskra daruje 14.000 lir za sklad Dela.

Ob poravnavi naročnine darujeta tovariš Albin Kralj 4.000 lir in Remigio Babič 4.000 lir v sklad Dela.

Ob 5. obletnici smrti tovariša Dušana Kodriča daruje družina 100.000 lir za Unità in Delo.

ZBIRANJE PODPISOV ZA ZAKONSKI NAČRT NA LJUDSKO INICIATIVO O CIVILNI ODGOVORNOSTI SODNIKOV

Občani lahko podpišejo na sledečih naslovih:

Občinska tajništva

OBČINA TRST, soba št. 223 (vhod z Largo Granatieri). Vsaki dan razen ob nedeljah od 9.30 do 11. ure.

OBČINA MILJE - na županstvu vsaki dan razen ob nedeljah od 8.30 do 13. ure.

OBČINA DOLINA - na županstvu vsaki dan razen ob nedeljah od 9. do 11. ure.

OBČINA DEVIN-NABREŽINA - na županstvu vsaki ponedeljek in petek od 10. do 14. ure.

OBČINA ZGONIK - na županstvu vsaki petek in četrtek od 10. do 14. ure.

OBČINA REPENTABOR - na županstvu vsako sredo in soboto od 10. do 14. ure.

Notarji

dr. Camillo GIORDANO (Pasaža Protti 4) vsaki delavnik od 17. do 19. ure.

dr. Duilio GRÜNER (ul. S. Caterina da Siena 7) vsaki delavnik od 17. do 19. ure.

Ljudski domovi

Ljudski dom pri Sv. Ani (Stara istrska cesta 66). V soboto 7. novembra od 19. do 20.30 ure.

Ljudski dom v Rocolu (Cesta za Rocol 79) v četrtek 4. novembra od 17. do 21 ure.

Ljudski dom v Križu - V torek 27. oktobra in torek 3. novembra od 16. do 19. ure.

Sodna palača

V sobah 102, 103 in 105. Vsaki dan razen ob sobotah in nedeljah od 9. do 13. ure.

Burka preverjanja ali burkasto preverjanje?

Ali obstaja sploh kaka uprava v Trstu? To vprašanje si postavi meščan, ko si ogleda mesto. Muzeji so mesece in mesece zaprti, načrti za javna dela ležijo v predalih, kot na primer znameniti novi stadion, smetarska služba ne deluje, četudi Tržačani plačajo za odvažanje smeti najvišje davke v Italiji, upepeljevalnik za smeti je stalno pokvarjen in še bi lahko našteali podobnih primerov, ki bremenijo naše mesto, ki je žal prepuščeno samemu sebi.

Občinska in Pokrajinska uprava ne oprevljata svoje naloge. To pa kljub temu, da večina v obeh občinskih svetih lahko računa na glasove skoraj dveh tretjih svetovalcev. Pravijo, da kjer obstaja komaj zadostna večina je težko upravljati, ker ni moč uresničiti zahtevnejših odločitev. V Trstu se dogaja ravno obratno. Večine so velikanske, zajemajo skoraj vse: od KD do PSI s LpT, PRI, PLI in PSDI vred. Za čudo pa te šile sploh ne upravljajo. Običajna politična igra se izrodi v hinavščino in zato, publiciteta je bolj važna od premišljenega dela in nič več ne funkcionira, kot bi moralo. Za tisto malo, ki še deluje, se moramo zahvaliti nekaterim funkcionarjem in uslužbencem, ki vestno opravljajo svojo dolžnost...

Toda, če ni uprave, če se politično vodenje mesta zreducira na tekmo med komolčarji, ali lahko sploh trdimo, da obstaja večina, ki je zapisana na papir-

ju. Letos poleti je bilo »preverjanje« med strankami večine. To »preverjanje« se je zaključilo z nizkotnim kompromisom, a kljub vsemu s kompromisom. Zdaj, zgodaj jeseni, smo izvedeli, da je bilo tisto »preverjanje« »burkasto« preverjanje, kot je dejal tajnik PSI, ki je skupaj s tajnikom KD zahteval odstav-

ki tržaškega župana in predsednika Pokrajinskega odbora. Izraz »preverjanje burka« so poleti prve uporabile leve opozicije v občinskem svetu, da bi primerno ožigosale tisti dogovor, zaradi česar so se večinske stranke zelo užalile. Zdaj pa eden izmed podpisnikov takratnega sporazuma uporablja, tebi nič meni nič, isti izraz.

Razbitje te večine bi mestu samo koristilo. Da bi odslovili župana (in tudi predsednika pokrajinskega odbora), ki se je izkazal predvsem zaradi ošabnega vedenja in ne zaradi učinkovitega upravljanja in ki, da bi dobil nekaj glasov, ni izgubil prilike, da bi razpihaval protislovenski šovinizem, bi Trstu res prav dijalo. Za njem se res se bomo jokali. Kljub vsemu, pa je zaslediti v današnji negotovi situaciji, ko se zahteve po takojšnjih odstavkah križajo z užaljenimi replikami, določene predvolilne manevre, kjer se vsi trudijo, da bi dosegli najugodnejše startne pozicije.

Odstavki Pokrajinskega in Občinskega odbora? Še zgodaj je, da bi lahko trdili, da bodo dali odstavko, ali pa da bomo ponovno priča kaki komediji. Zagotovo pa bi bilo v interesu tržaškega javnega življenja in uprave, da bi odbora čimprej dala odstavki. Nedopustno je, da tako važno središče, ki mora še zadihati kot glavno mesto dežele, sploh ni upravljeno.

Fausto Monfalcon

Občina Dolina: izraz soglasnosti v različnosti

Občinski svet občine Dolina se je septembra 16. oktobra po poletnem premoru, potem ko je obravnaval in odobril proračun za letošnje leto že pred dustom. Prav je, da povdarimo to dejstvo, kajti n.pr. Občine Trst in Devin-Nabrežina so sprejemale proračun šele septembra.

Poleg običajnih upravnih sklepov, med katerimi več javnih del v skupni vrednosti nad dve milijardi lir, je občinski svet soglasno odobril štiri sklepe.

Načrt za povečanje in restrukturacijo občinske hiše v Gročani. Načrt, ki ga je izdelala arch. Rosana Petaros, predvideva 220 milijona izdatka. Doslej je v ta namen Kraška gorska skupnost prispevala 154 milijonov.

Zahteva po samostojnem zdravstvenem okraju v občini Dolina. Krajevna zdravstvena enota namreč vsiljuje okraj, ki naj bi zajemal občino Milje in Dolina. Zato občinski svet poziva deželo, da čimprej in pred zapadlostjo sedanjega mandata, obravnava in podpre ureditev primerne sedeža za namestitev 12. zdravstvenega okraja za občino Dolina.

Zaščita Slovencev v Italiji. To vprašanje je občinski svet že velikokrat obravnaval. Tokrat je najprej izglasoval resolucijo, ki med drugim pravi:

«Občinski svet, ki je priča stvarne in konkretne vrednote omikanega sožitja na ozemlju kjer skupno živita dve narodnosti, na ozemlju, ki stoji ob meji in je torej most, ki povezuje z drugimi narodnostmi, kulturami, gospodarstvi itd.; občinski svet, izraz demokratičnih strank, kot so KD, KPI, PSI in SSk odločno obnavlja svoja stališča o zaščiti Slovencev v Italiji, ki jih je občinski svet vedno soglasno sprejel. Stališča pošiljamo v prilogi.

V tem smislu ponovno naslavlja poziv, na osebno in kolektivno vest spodaj navedenih posameznih izvoljenih osebnosti in italijanskih državnih organov, naj pridejo od besed k dejanjem» in naslednji poziv načelnikov političnih skupin (Ota Robert za PCI-KPI, Cofoli za PSI, Drozina za DC, Mahnic za US-SSk): Podpisani Drozina Roberto, Ota Roberto, Cofoli Claudio in Mahnic Sergio, načelniki svetovalskih skupin v občinskem svetu, ki je soglasno

sprejel resolucijo z dne 16.10.1987, katero spremlja ta dokument, izražajo odločen protest, v lastnem in v imenu političnih skupin za črtanje postavk v podporo jezikovnih manjšin v finančnem zakonu 1987.

Resolucijo in poziv so poslali predsedniku Cossigi, vladi in parlamentu.

Občina Dolina je denuklearizirana občina, ki že vrsto let na različne načine potrjuje opredelitev občanov za mir, razorožitev in sodelovanje v svetu. Ob napovedanem sporazumu za odpravo jedrskih raket so svoje zadoščenje sporočili predsedniku republike Cossigi s prošnjo za posredovanje Reaganu in Gorbačovu.

Na koncu so obravnavali še težko stanje občinskega proračuna, ki ga mora uprava poravnati v teku dveh let. Občinskemu proračunu manjka približno 250 milijonov na leto. To luknjo se da zamašiti in zmanjšati samo tako, da se zmanjša izdatke za enako vsoto ali da se jo iztisne iz žepov občanov. Očitno bo potrebno neke rezati, toda kje? To je vprašanje. O tem bo tekla beseda na naslednji seji.

Sumljiva oseba

Petek večer. SSG odpira vrata publiki za ogled prve gledališke predstave letošnje sezone. Branislav Nušić — Sumljiva oseba. Vstopim v dvorano in poiščem svoj sedež. Zaprejo se luči. Začenja prvo dejanje.

Fabula:

Glavni junak Jerotije Pantić se pomenjuje z ženo v spalni sobi. Nejevoljen je, ker je hčerka zaljubljena v nekega Jurija. Sam je zanj izbral Vincenca. Medtem vstopi Vincenc in prinese Jerotiju brzojavko z notranjega ministristva iz Beograda.

V brzojavki je sporočeno, da se v okraju načelnika policijske postaje Jerotije Pantića skriva revolucionar z antidinastičnimi idejami, skratka sumljiva oseba.

Vrstijo se dialogi med možem in ženo, med Jerotijem in Vincencem, med materjo in hčerko, ki so pogostoma predolgi in razvlečeni. Na odru je premalo gibanja, saj je oderl poln predmetov. Vse se namreč dogaja v bogato opremljeni, nežno rožnati spalnici. Poleg bogate scene, ki jo je izdelal Marjan Kravos, se v ozadju sliši še šum vetra, divjanje viharja in klasično glasbo.

Od časa do časa še luč zmanjka. Vse to nič ne pomaga. Zeham.

In ko se skoraj že dolgočasim se na odru pojavi nekaj uradnikov z zelo zanimivimi značaji, ki poživijo prvi del igre. Med njimi je vohun Aleksij, ki je že zaznal sumljivo osebo. Ta se skriva v hotelu Evropa. Uradniki skupno izdelajo načrt za napad in si porazdelijo naloge. Končuje se tako prvo dejanje.

Odmor:

Med odmorom gredo vsi na pijačo. In tudi jaz. Vse je zelo svečano. Med nami so pomembne osebnosti. Najvažnejši

je Josip Vidmar, ki je Nusićevo delo tudi prevedel. Čestitam ženskam za obleke in frizure. Moški pa so se nagibali vsi nekam na sivo. Ne eni ne drugi pa se niso skladali z mojimi yeansi.

Drugo dejanje:

Policijski urad. Sumljivo osebo nehumanu in neusmiljeno zaslišujejo. Kaj kmalu se izkaže, da je sumljiva oseba Jurij. Med njegovimi papirji je tudi Maričino pismo.

Konec:

Nusićevo drama se končuje z veselim zaključkom. Režiser Jovanović pa je konec drame spremenil. Jurij in Mariča poskušata zbežati, vendar so vsi izhodi zaprti. Izpijeta tako strup in umre. Medtem pride Vincenc in strelja na mrtvega Jurija, načelnik na Vincenca. Uradnik izpije strup, misleč, da je alkoholna pijača in umre. Načelnik pa se samoumori. Množična smrt. Ob dotiku se mrtveci prebudijo in se zahvalijo publiki. Nimamo prave meje med koncem drame in zahvalo.

V novem koncu se prepletata tragika in komika, veselje in žalost, jok in smeh. Tragikomični konec.

Aktualnost drame:

Glavna misel drame je v satirični obliki pokazati nesmiselnost in nehumanost policijskega nasilja. K temu lahko še dodamo ponižnost podrejenih do nadrejenih, zasledovanje le osebnih ciljev, strahopetnost... S takimi problemi se srečuje še današnja družba pod katerokoli oblastjo.

Jerotije v drugem dejanju pravi: «... mladi ljudje so zato, da se ukine vojska, da se zaprejo kasarne, da se odpravi uradništvo, da se ukinejo zaporji».

V teh trditvah se mi zdi drama neaktualna. Dvomim, da so to revolucionarni cilji sodobne mladine. To so revolucionarne ideje ne več danes mladih ljudi. Za nas ostajajo to le neuresničljive sanje.

Komičnost:

Od časa do časa je v dvorani zadonel smeh. Prevladovali sta situacijska in značajska komika. Večkrat vrinjeni zato, da poživita dogajanje, vendar daleč od glavne misli.

Igralci:

Trmoglavu zaljubljeno Marico je lepo zaigrala Alda Sosič, plašnega Atanazija je mojstrsko igral Silvij Kobal. Izpraševanje ujetnika je živo vodil Vincencij, ki ga je uprizarjal Vladimir Jurc. Igrali so še: Anton Petje, Miranda Caharija, Gojmir Lešnjak, Alojz Milič, Tone Gogala, Adrijan Rustja, Stane Strahenič, Stojan Colja in Dušan Jazbec.

Aplavz:

Igralci so se morali kar trikrat pokazati na odru.

Gramsci, civilna družba in država

Knjiga z naslovom Gramsci, civilna družba in država je zbornik izbranih tekstov Antonia Gramscija in tekstov o njem, ki jih je zbral in uredil dr. Adolf Bibič. Adolf Bibič je k zborniku napisal tudi uvodno študijo o civilni družbi in državi pri Gramsciju. Knjiga je opremljena s stvarnim in imenskim kazalom.

Na prvem mestu v izboru stojijo teksti iz Gramscijevih mladih let, od katerih je najpomembnejši Socializem in kultura.

Nato lahko preberemo v slovenskem jeziku že objavljene tekste iz obdobja gibanja svetov. Sledijo teksti, ki predstavljajo Gramscijevo soočenje s fašizmom. Zapisom o filozofiji prakse sledi osrednji del zbornika civilna družba in država. Z ozirom na to, da tudi knjiga nosi ta naslov in da je v tem poglavju zbranih večina tekstov, v katerih je Gramsci pisal o civilni družbi in državi, je škoda da niso v zbornik uvrščeni vsaj še trije teksti o civilni družbi. V teh Gramsci govori o tem, da «med ekonomsko strukturo in državo z njeno legislativo in njenim nasiljem obstaja civilna družba» in da je «država instrument za prilagajanje civilne družbe ekonomski strukturi» (QC, 1253-54); o tem da je javno mnenje tesno povezano s politično hegemonijo, se pravi da je «kontaktna točka med civilno družbo in politično družbo, med konsensom in silo» (QC, 914); o tem da je država «ravnovesje politične družbe z meščansko družbo (ali kot prevlado neke družbene skupine nad družbo vsega naroda, ki jo izvajajo tako imenovane zasebne organizacije kot so cerkev, sindikat, šole itd.) (Pisma iz ječe, CZ Ljubljana 1955, str. 195).

Zadnje poglavje nosi naslov Velika politika — mala politika. V njem so predstavljeni Gramscijevi zapisi o političnih, filozofskih, moralnih vprašanjih, Feudu, fetišizmu itd., torej ne le o politiki. Zapisi o Gramsciju so prevod iz Rinascite in Critica marxista, predstavljajo pa izseke iz percepcije Gramscija v svetu.

Knjiga predstavlja tretji izbor Gramscijevih del, po Žunovih Izbranih delih iz leta 1974 in Muževičem izboru Gramscijevih političnih spisov iz obdobja 1916-26. Škoda da v precejšnji meri ponavlja že prevedene tekste objavljene v prvih dveh izdajah. Po drugi strani pa je za popularizacijo Gramscijeve misli, ki jo ZKJ še vedno ni organsko vključila v svojo strategijo razvoja socializma v slovenskem in jugoslovanskem prostoru izredno dobrodošla.

Wilma Purić

Igor Lukšič

Che in mladina

ERNESTO GUEVARA politik, revolucionar, mit mladostnih kontestacij; osebnost, ki vznemirja fantazijo, misli in srca množic vsega sveta.

Mnogo je bilo že napisanega o njem: resničnega, a tudi neutemeljenega. Kdor ga želi globlje spoznati, mora vzeti v roke dela različnih avtorjev. Mnenja in sodbe so raznolike.

Zanimiva in razgibana je bila njegova življenska pot. Rodil se je 4. julija 1928 v Rosariu v Argentini. Vse življenje je bolehal za astmo. Vpisal se je na medicinsko fakulteto v Buenos Airesu, kjer je diplomiral leta 1953. Večkrat je potoval po Južni Ameriki in se seznanjal s tamkajšnjimi življenjskimi razmerami. V Gvatemali se je poročil s Hildo Gadeo in imel prvo hčer. V Mehiki je spoznal skupino Kubancev in pozneje Fidel Castra ter se jim pridružil pri načrtovanju kubanske revolucije. 25. novembra 1955 je odplula skupina gverilcev na ladji Granma proti Kubi. Che je bil v skupini zdravnik. Pozneje, je vodil gverilce, ki so 2. januarja 1959 zmagovalno vkorakali v Havano in premagali čete diktatorja Batiste. Istega leta se je drugič poročil s Kubanko Aleido March, s katero je imel tri otroke. Do leta 1965 se je ukvarjal s politiko. Bil je minister za industrijo in je zato mnogo potoval. Med drugimi evropskimi državami je obiskal tudi Jugoslavijo in se srečal s Titom. Leta 1965 je pomagal gverili v Kongu. Leta pozneje, pa je začel revolucijo v Boliviji.

V 60 letih je ves svet stremel po družbenih in političnih spremembah. Povsod so se začele kontestacije, upori in tudi dijaki so stopili na ulice. Prav dijaki so si izbrali Ernesta Guevaro za svoj mit. V njem so istovetili svoje aspiracije in upanja. Gledali so na Guevaro kot na osebo, na revolucionarja, le malokateri so poznali tudi njegove teorije. V drugi polovici šestdesetih let je bilo nekaj naprednih skupin v vrstah levice, ki so se zgledovale po Guearovih teorijah. Eno izmed vodilnih načel je bilo, da posameznik mora sam odločati in misliti s svojo glavo in nesme dovoliti, da bi to namesto njega storila stranaka. Delno so se na te ideje naslanjale ekstremistične skupine, kjer so se pojavili

prvi zametki terorizma 70-let.

Zelo zgovorne se mi zdijo besede, ki jih je Ernesto, kot višješolec, namenil prijatelju in univerzitetnemu študentu Albertu Granadasu.

Granadas je bil priprt zaradi študentske manifestacije v obdobju, ko je bil na vladi argentinski diktator Peron. Ko je Granados skušal prepričati Guevaro, naj tudi višješolci stopijo na ulice in razložijo, zakaj so bili univerzitetni študentje pripti, mu je ta odgovoril: «Ali misliš, da sem pripravljen manifestirati po ulicah in biti pretepen od policije? Če hočeš, da grem, daj mi pištolo». Že v študentskih letih je imel točno oblikovane misli, saj vemo, da je pozneje trdil, da ljudstvo lahko zmaga le s strojnimi v rokah.

Guevarov cilj je bil radikalno spremeni

niti odnose med ljudmi, postaviti človeka v središče socialnega življenja, da ne bo več le lutka v rokah oblasti. Nisil je misel o smrti vedno s seboj. Ni se je bal. Pravil je le, da bo z žalostjo nesel s seboj v grob misel o nedokončani revoluciji. In res se je srečal s smrtjo, prav ko je vodil bolivijsko gverilo. 8. oktobra 1967 je Che umrl. Vest o njegovi smrti je potrdil Castro nekaj dni kasneje, ko so njegovo fotografijo objavili po časopisih in televizijah vsega sveta. Ranjen je bil, ko so njega in gverilsko skupino obkolile vajaške čete v Que Brada di Yuro, nedaleč od Higue-
ra. Cheja so odpeljali na vojaško poveljstvo. Nekaj časa zatem so vojaške oblasti izdale ukaz, naj ga ustrelijo.

Guevara bo ostal mit. Mit mladine, ki hoče spremeniti svet.

Jasmina Grgič

31.X.1987
SVETOVNI DAN VARČEVANJA

**VARČEVANJE
ODPIRA POT V SVET**

KMEČKA BANKA - GORICA
KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH
KMEČKO OBRTNA HRANILNICA V DOBERDOBU
HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH
KMEČKA IN OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. - TRST

design graficenter

Decembra izredni kongres sekcije Josip Verginella

V četrtek 21. t.m. je bil v Križu se-
stanek vseh članov sekcije Josip Vergi-
nella, da bi razpravljali o preureditvi in
nadaljnem delu sekcije. Prisotni so
odločili, da bodo decembra sklicali iz-
redni kongres sekcije. Do takrat bo sek-
cijo vodila skupina tovarišev, in sicer:
Gigi Bogatec, Leda Sirk, Danilo Ten-
ce, Mario Turel in Edi Ukmar.

Ne sodi dneva pred večerom

Bitka za obnovev finančnega kritja potreb slovenske manjšine, ki ga je Gorieva vlada na predlog zakladnega ministra Amata črtala iz finančnega zakona za prihodnje leto, je komaj na pol poti. Zato ni mogoče podajati obračuna, vredno pa je razmišljati o tem, kako sedaj kaže. Pravi srbski pregovor, da «ne sodi dneva pred večerom», zato ocena ne more biti dokončna, lahko se še spremeni in je tudi prav, da do določenih sprememb pride, predvsem ko gre za naše splošno obnašanje.

Obnovimo, torej, na kratko glavne dogodke. Gorieva vlada je pripravila finančni zakon in državni proračun za prihodnje leto. Finančni zakon je, za boljše razumevanje, programska smernica, kako pripraviti državni proračun. V njem je bila tudi neka tabela B, ki je namenjala sredstva za finančno kritje «bodoče zakonodaje», o kateri parlament šele razpravlja ali namerava razpravljati. Tako je sam finančni zakon nakazoval pomembnost posameznih poglavij. Leta 1985 je torej, na pobudo sen. Jelke Grbec in s podporo drugih demokratičnih sil, bil v finančni zakon vključen popravek, ki je namenjal 35 milijard lir (v treh letih) za «potrebe slovenske manjšine v Italiji». V teku je bila razprava o naši zaščiti, zato je bilo finančno kritje še kako potrebno in koristno. Dajalo je tudi vtis, da mislijo tokrat vlada in politične sile zares. Craxi se je s tem pohvalil v Beogradu in napovedal, da bo zaščitni zakon pripravljen «v desetih dneh». Kako se je stvar končala, vemo.

Kljub temu je tudi lanski finančni zakon predvideval isto ali vsaj podobno postavko. Medtem so se namreč že začeli manevri, da bi tej knjigovodski postavki odvzeli politično težo. Po eni strani so se širili zainteresirani glasovi,

ki so Slovence pozivali, naj se zadovoljijo s finančnimi prispevki, rešijo krizo nekaterih svojih ustanov in počakajo, kar zadeva globalno zaščito, na «boljše čase», po drugi pa so namembnost tega finančnega kritja skušali (predvsem na pobudo KD) spremeniti tako, da je lani predvidevala kritje «potreb slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Jugoslaviji». Ne gre, kot je vsakomur jasno, zgolj za terminologijo. Niti ni šlo za nerodnost, ker je bila italijanska manjšina v Jugoslaviji vključena med pristojnosti ministrstva «za notranje zadeve» (sic!), pač pa za pomemben preokret, ki je že dopuščal možnost, da se postavka ne izkoristi več za kritje finančnih bremen morebitnega zaščitnega zakona, pač pa za druge namene. Pomladi letos je pristojna komisija poslanske zbornice izoblikovala za našo deželo zelo pomembnega zakon o mednarodnem sodelovanju, ki je v svojem trinajstem členu predvideval podpore slovenski manjšini v Italiji in italijanski v Jugoslaviji za povezovalno vlogo «mostu», ki ga ti skupnosti opravljata na meji. KD je tako dala razumeti, da bi ta sredstva lahko izčrpali na ta način, naslov knjigovodskega poglavja je bil zato premeteno natančen. O globalni zaščiti manjšine bi ne bilo več ne duha ne sluha. Vmes je prišla vladna kriza z razpustom parlamenta, vsi zakonodajni postopki so bili izničeni. Jovo na novo! Po volitvah je doslej edino KPI predložila svoj zakonski predlog za zaščito manjšine, medtem ko se drugi pretekli predlagatelji obotavljajo ali izmikajo. V teh pogojih je vsekakor težje govoriti o obnovitvi postopka obravnave zakonske zaščite, saj se, poleg naše predloga, pojavlja samo stališče strank deželne sredinske koalicije, češ naj prevzame pobudo sama vlada. O

tem smo povedali svoje mnenje ob priložnostnem srečanju poslancev in senatorjev iz naše dežele s predsednikom deželne vlade. Po našem je vztrajanje pri tem stališču politična napaka, saj so pretekle izkušnje jasno dokazale, da je sklicevanje na nujnost vladne pobude služilo le za zavlačevanje. In to iz dveh razlogov: prvič zato, ker vlada med sredinskimi zavezniki globoko nesoglasje o ravni zaščite, drugič pa iz načelnega pristopa do vprašanj uresničevanja ustavnih norm.

Glede nesoglasij v vladni koaliciji je diapazon stališč dokaj raznolik, od zagovornikov globalne zaščite, ki še obstajajo tudi v socialističnih vrstah, do odločnega nasprotovanja pri malih laičnih silah in predvsem pri republikancih, ki imajo sedaj na razpolago prav pristojno ministrstvo za deželna vprašanja.

Načelnega značaja pa je drugo vprašanje. Doslej je uresničevanje ustavnih norm bila domena vseh demokratičnih sil, ki so sooblikovale temeljni zakon italijanske republike, ne glede na to, ali so v vladi, ali v opoziciji. Protikomunistična diskriminacija je zato le krinka slabe politične volje, na katero ne moremo pristajati kot Slovenci, ki povečini zaupamo prav KPI. Prepričan sem tudi, da se z nami strinjajo tudi tisti, ki nas ne podpirajo in celo obravnavajo kot politične nasprotnike, vendar cenijo naša stališča v zvezi z manjšino.

Zato menimo, da je nesmisleno vztrajanje pri vladni pobudi, ki naj bi usklajevala samo nesoglasja vladnih strank. Raje naj se pristopi k poskusom usklajevanja in primerjanja stališč med demokratičnimi silami, tudi sedaj, ko je parlament dejansko prezaposlen s problematiko finančnega zakona in najnujnejšimi vladnimi dekreti. (Mimogrede povedano: vlada je te dni sprejela kakih devet dekretov, s katerimi uresničuje še zadnje postavke južnotirolskega paketa. Nam se zdi ta politika enostranske pozornosti negativna in nevarna, posebno še, ker zares daje vtis, da se je vlada podredila logiki nedemokratičnega pritiska).

Vendar je prvi korak vendarle obnovev finančnega kritja v pripravah državnega proračuna in dobro voljo političnih sil bo mogoče preveriti v kratkem, ko se bodo morale izreči o naših popravkih v pristojnih organih senata.

Doslej so stranke vladne koalicije pokazale dokaj nedosledno zadržanje. V zunanje-politični komisiji se je za obnovev finančnega kritja in predvsem za uresničitev obvez do slovenske manjšine izrekel sam zunanji minister Andreotti, kateremu gre tudi za dobro ime Italije, ki je sopodpisnica osimskih sporazumov, saj se bo čez mesec dni srečal

V ponedeljek je v železarni Terni zasedal Tovarniški svet. Zborovanju so prisostvovali tudi tržaški parlamentarci.

na najvišji ravni z jugoslovanskimi voditelji. Naša stališča je podprla vsa komisija, začevši s poročevalcem sen. Cariglio (PSDI). Izrečno podporo nam je izrekel tudi voditelj socialistične skupine Gerosa.

Drugače je bilo v komisiji za ustavna vprašanja, kjer je našim zahtevam izrečno nasprotoval socialistični poročevalec Guizzi in spraval v zadrego celo notranjega ministra Fanfanija, da je našo resolucijo osvojil, vendar z bolj omiljeno formulo «priporočila vladi». Sedaj se bitka seli v proračunsko komisijo, po referendumih pa na plenarno sejo senata. Vsekakor so odločilnega pomena ti dnevi do konca mesca, ko je potreben z naše strani čim večji pritisk. Žal pa je ta pritisk okrnjen zaradi krize, v katero je zašla (a ne povsem nepričakovano) enotna delegacija, ki je iz faze pospešenega zaviranja in pasivnega čakanja prešla v nekakšno medsebojno obratovanje sicer zavezniških sil deželne in krajevnih koalicij.

Slovenci se moramo zavedati, da nam je enotno nastopanje krvavo potrebno in da ne smemo zamenjati vsebine za prazne kalupe. Ne gre torej za obstoj organa, kot je bila enotna delegacija, pač pa za vsebinsko enotnost. Res pa je tudi, da smo ta okvir izoblikovali v zgodovinskem procesu, ki je trajal več kot desetletje in da je torej razbijanje tega okvira (ne da bi bila na dlani boljša rešitev) v resnici vračanje na obdobje izpred dvajsetih let. Napočil bo trenutek, ko bo morala javnost izvedeti za odgovornosti in druga ozadja tako težko uredljivih enotnih pobud preteklih in polpreteklih dobe.

Nikakor se ne smemo sprijazniti s tisto «real politik» po kateri naj bi bilo zaman vsako vztrajanje z zahtevami o globalni zaščiti vsaj do prihodnjih upravnih volitev v Trstu, češ da so tudi ljudje že razočarani in so vrgli puško v koruzo. Stvarnost ni vedno taka, kakršno opisujejo. Marsikdaj so posamične pobude in njihov odmev dober pokazatelj drugačnega razpoloženja, kot pričajo naprimer reakcije na krivično zapostavljanje slovenščine od odpiranju «teranske ceste». Zdi se nam, da so ljudje razočarani nad politiko čakanja in praznih obljub, ne pa, da so se odpovedali zgodovinskemu cilju, saj bi to pomenilo, da so se sprijaznili s politiko asimilacije.

Pragmatizem, ki naj bi nadomestil načelno doslednost, se marsikdaj kaže kot krinka kapitulantstva. Znati po moramo ločevati med pragmatizmom in elastičnostjo, ki naj zagotovi pozitivne rezultate in obenem zajamči, da bodo ostala vrata odprta novemu napredku. O tem bi morali v naši javnosti razpravljati bolj odkrito, svobodneje, brez ovinčarjenja in zamolčevanja, sicer se bo samo poglobljala politična zmeda, v katero se zdi, da brede dobršen del naše skupnosti.

Tudi zato, ker pasivnost naše manjšine lahko spodbudi drugačna razmišljanja pri naših večinskih vrstnikih in celo zaveznikih. Ni naključje, da se je zaostрил pritisk v vsedržavnem tisku in da so lahko Almirantejevi neofašisti iz Bocna oklicali «sveto vojno» proti Slovincem in njihovem zaščitnemu zakonu, potem ko so celo «progresivni», listi, kot «Espresso», «Europeo» in «Repubblica» tekmovali v nacionalističnem senzacionalizmu, da o prastaških psokah o «ščavih» sploh ne govorimo.

Prav tako se moramo vprašati, ali drži trditev, ki se je pojavila pred kratkim, češ da rešitev narodnostnega vprašanja v naših krajih ni pogoj za njihov razvoj in napredek. Drži, vendar samo do določene mere in srednjeročno. Kajti tudi Južna Afrika pozna blagostanje in razcvet, kljub rasizmu, a ostaja zato sod smodnika, ki lahko požene v zrak vse nakopičeno blagostanje. Poleg tega bi se morali iskreno vprašati, ali je mogoče imenovati «napredek» ekonomsko blagostanje, ki ga ne spremljajo etične, kulturne in splošno civilizacijske prvine, kot so demokracija in sožitje. Vendar nas mora zaskrbeti, če se taka vprašanja lahko pojavljajo in tako dokazujejo, da so prisotna v naši družbi in močno zasidrana celo med napredno inteligenco. Ne smemo se jim izmakniti, niti jih prezreti ali prezirati, pač pa razumeti, kolikšne so lahko dolgoročne posledice političnih izbir, ki bi izhajale

iz teh predpostavk.

Zaradi vsega tega se tudi vprašujem, ali ni krvavo potrebno nam vsem, da opustimo tarnanje in splošni občutek krivde, ki nas je deloma zajel po junjskem političnem porazu in pristopimo k široki razpravi, k razgibanju vseh levičarskih sil in teženj med Slovenci in Italijani, k soočenju z mnenji, ki premoščajo stara kopita.

Vprašati se moramo tudi, ali se ne pojavlja z vso aktualnostjo tudi vprašanje razčiščevanja narodnostnega vprašanja tudi v okviru odnosa med laiki in katoliki, med levico in občestvom vernikov in njihovimi gibanji, ki zadobivajo v Italiji pomembno, ponekod celo odločujočo vlogo. Dela ne manjka, tudi za inteligenco, ki je doslej skeptično in odmaknjeno stala ob strani ter kritično ocenjevala razmere v tem našem Blatnem dolu.

st.s.

Zveza Italija-URSS priredi v nedeljo 25. t.m. izlet v Benetke, ter ogled razstave «Zakladi Eurasie - 2.000 let Sovjetske zgodovine».

Razkazani predmeti so iz znane Sovjetskega muzeja Hermitage.

Prijave sprejemamo na našem sedežu v ulici Torrebiana 13 (tel. 60158) od 18. do 20. ure.

Deželni posvet ACLI

V petek 2. in soboto 3. oktobra se je na pobudo deželnega Predsedstva ACLI odvil na pomorski postaji 10. študijski posvet te organizacije, ki je nosil naslov Deželna konvencija asociacionizma: za novo družbeno kakovost razvoja. Posvet je bil zanimiv (upam, da moje ocene ne pogojuje določena «poklicna deformacija») in kot marsikatera zanimivost, ki jo naše mesto včasih ponuja, je tudi ta priložnost neopazena šla mimo širše tržaške skupnosti, saj krajevni tisk ji ni posvetil nikakršne pozornosti, kar dokazuje, da tistega, ki se v našem mestu postavlja na stran šibkejših, nezashčitenih, nepomembnih doleti vedno, ne glede na barvo ali jezik, vedno ena in ista usoda.

Središče dvodnevni razprav in razmišljanj je bila, kot iz naslova, asociativna stvarnost v svojem širšem obsegu. Stvarnost, ki je kot ena izmed stopenj in oblik družbenega združevanja, kompleksna in nadvse živa rezultanta dejavnosti, struktur, človeških odnosov, solidarnosti, kompetenc, vlog, zavesti... Gre za zelo široko in razvejano področje, kjer se prepletajo raznorazne dejavnosti, se uresničujejo najrazličnejši načrti, se eksperimentirajo določeni reprezentančni modeli, se izoblikujejo nove stvarnosti, ki jih označujejo različni kulturni, družbeni in politični vzorci, kjer se razvijajo strukture katerih namen je zadoščati potrebi in povpraševanju po kulturi, po družbeni uporabi prostega časa, po zaščiti zdravja in zagotovitvi zdravih življenjskih pogojev, po pridobivanju znanja, na razumskem in praktičnem nivoju...

Že iz prve okrogle mize pa je izhajalo bistveno vprašanje, ki so ga prireditelji očitno želeli sprožiti in poglobiti. Niso se namreč hoteli omejiti na golo naštevande in opisovanje te stvarnosti: bistveni in obenem bolj specifični problem je bil odnos med politično-institucionalnim sistemom in oblikami družbenega združevanja.

V svojem uvodnem poročilu je pokrajinski predsednik ACLI Tarcisio Barbo poudaril velik razdor, ki se danes čedalje večja med družbo, ki raste in se razvija in institucijami, ki so v globoki krizi. ACLI občutijo potrebo po globoki institucionalni reformi, ki naj izhaja iz civilne družbe in iz združevanja — katoliškega in laičnega — ki je eden izmed njenih najbolj pristnih izrazov. Dalje je Barbo pozoril na potrebo po spodbujanju neke socialne pedagogike, in po ovrednotenju Welfare state-ja. Sledili so posegi komunističnega senatorja Nerea Battella, podpredsednika deželnega odbora Gianfranca Carboneja, predsednika Tržaške pokrajine Daria Locchija, in

Nives Košuta

predsednika tržaške KD Franca Richettija.

V soboto je delo potekalo po komisijah. Prva komisija je obravnavala asociacionizem kot vektor permanentnega izobraževanja, druga se je zaustavila ob vprašanju socialne zaščite in o podjetjih, ki bi se s tem ukvarjale, tretja pa je poglobila vlogo, ki jo pridobiva asociacionizem pri novem pojmovanju rekreacije in športa.

Seveda bi bilo prav, da bi podrobno poročali o zaključkih vsake komisije, stvar pa bi se žal preveč zavlekla. Zato se bom omejila samo na nekatere ideje, morda le sugestije, ki so se mi izluščile po zaključni okrogli mizi, ki je nosila naslov Prosveta in pri kateri so sodelovali predstavniki raznih združenj oz. raznih osnovnih družbenih organizacij.

Asociacionizem se zaveda pomembnosti svoje vloge kot dejavnika, ki se postavi naravnost v sredino med Državo in posameznikom. Zaveda se tudi, da ni dovolj, če skuša biti prisoten le tam, kjer so ustanove pomanjkljive. To je pomembna vloga (pomislimo samo kakšnim potrebam zadošča v svojih najosnovnejših oblikah), vendar mora najti tudi svoja avtonomna področja, kjer bo

lahko spremljal in vodil spremembo, kjer naj ne bo samo nadomestni servis, pač pa akter, ki usmerja, proizvaja in se torej postavlja kot subjekt v družbeni skupnosti, v političnem sistemu in nazadnje tudi na tržišču.

Razprava, čeprav ni dosegla bogve kako visokih vrhov, je bila kljub vsemu zanimiva, ker je bila v glavnem zelo samokritična. In je skušala brez ponarejenih samohval analizirati vsa protislovja in težave, ki so znotraj same ACLI. Tak pristop dokazuje globoko poštenost in tak način dela je zgled tudi za zunanjega poslušalca, ki ima ob takih priložnostih možnost, da se samokritično in konstruktivno vpraša tudi o svojem delu. Poleg tega smo imeli prisotni tudi možnost, da se seznanimo z zanimivim predlogom, o deželni konvenciji asociacionizma, ki ga bo treba verjetno še poglobiti in pojasniti, je pa vendar zanimiv načrt, ki na osnovi skupnih imenovalcev celotne asociativne stvarnosti, se postavlja kot močnejši sogo-vornik do institucionalnega sistema. O tem predlogu je prav, da se sensibilizirajo združenja in razne organizacije, ki delujejo na našem teritoriju in ki si želijo, da pridobi asociacionizem, tisto neizčrpno sposobnost za inovativnost in za vključevanje v tok dogajanja ter da si pribori dostojanstvo priznanega dejavnika, ki lahko resnično vpliva na kakovost družbenega razvoja.

Miloš Budin zapušča Kraško gorsko skupnost

sednik in ostali kot odborniki, ko je bila KGS popolnoma nova ustanova, tako da si je bilo treba njeno vsebino pravzaprav komaj izmisliti, tudi zaradi tega, ker je deželna zakonodaja precej omejevalno tolmačila državne zakone o delovanju Gorskih skupnosti. Naša dežela je nasplošno premalo upravno decentralizirana. Vsekakor se mi zdi, da smo precej dobro izvajali svojo nalogo predvsem v zvezi z zaščito interesov kraškega prebivalstva in teritorija spriču trajne napetosti, ki jo je in jo še povzroča pritisk «mesta» na kraško «podeželje».

«Bi bolj definirali ta pritisk?»

Gre za neke objektivne in subjektivne silnice. Objektivne izhajajo iz vidne teritorialne «stiske», predvsem na Tržaškem (veliko mesto z manjšim podeželjem), tako da prisotnosti vsake nove večje infrastrukture (avtoceste, Območje za znanstvene in tehnološke raziskave, sinhrotron, ljudske gradnje, itd...) Kras močno občuti. Lokacija teh objektov bi zahtevala pozorno, trezno načrtovanje in obenem večjo pozornost oblasti za tradicionalne dejavnosti. Žal pa so tu prisotne iste subjektivne silnice, ki so dane ali od ostankov nekega kolonialnega odnosa do Krasa in njegovega povečini slovenskega prebivalstva, ali pa od nezadostne občutljivosti za potrebe le-tega.

«Te subjektivne sile imajo morda ime in priimek?»

«V našem sistemu lahko iščemo to onomastiko v strankah, tu mislim predvsem na tiste stranke ki so v deželi FJK in Tržaški ter Goriški pokrajini na oblasti. Glede njih lahko govorimo eufemistično vsaj o nezadostni občutljivosti.

«Med subjektivne sile pa nedvomno spadajo tudi take organizacije in posamezniki, ki jim je usoda Krasa pri srcu?»

«Gre predvsem za ekoške organizacije. S temi krogi imamo dobre stike. Mislim, da so tudi v sodelovanju z nami te organizacije spoznale, da spoznale, da pri prizadevanjih za splošno ravnanje na Krasu ter v širšem prostoru, ki zajema bližnja mesta, ne gre paziti samo na naravno ambientalne značilnosti, marveč tudi na človeške narodnostne razsežnosti in potrebe. Dober primer tega je skupni jezik okoli «vprašanja sinhrotron», ki je obenem dokaz, da so interesi mesta in podeželja skupni in da je treba imeti vedno pred očmi celoten gozd in ne samo posamezna drevesa v njem».

«Tu pa tam je bilo zaslediti očitke, da je KGS postala izključno slovenski fevd. Kako odgovarjaš tem očitkom?»

«To natolcevanje prihaja iz krogov, ki Slovence po navadi diskriminirajo in ki so v KSG politično v manjšini. V naših dejanjih ni zaslediti posebnih privilegijev za slovensko prebivalstvo na račun drugih, saj smo usmerjali svoje posege v najšibkejšo točko teritorija KGS od Gročane do Zagraja pri Soči brez vsakršnih diskriminacij. Kdor prinaša te očitke naj se pozanima v občinah Zagraj, Fojan, Ronke, Tržič!

Mogoče pa bi vzeli za primer približno 3 milijarde lir, ki smo jih ve teh letih investirali za kraško kmetijstvo. Slednje je res pretežno slovensko, ker tako pač je, ampak vloga, ki jo ta dejavnost ima na tem območju, je bodisi gospodarska kot naravovarstvena in prav gotovo nihče ne more trditi, da je varstvo narave samo slovenski interes».

«Se je vaša srčba za naravo omejila samo za razvoj kmetijstva in na bitke v zvezi z velikimi infrastrukturami?»

«To je osnovno, ker okolje moramo ščititi predvsem s pravilno urbanistično in gospodarsko politiko, vendar ne smemo podcenjevati posebe in podpora KGS za načrte, ki se zdaj uresničujejo, kot so pak okoli Doberdobskega jezera, naravni park v Tržiču, Padriški hrib,

Z županom Zgoniške občine in dolgoletnim predsednikom Kraške gorske skupnosti tovarišem Milošem Budinom smo se pogovarjali o načrtovanih zmenjavah na čelu KGS.

«Miloš, kaj se pravzaprav dogaja pri Kraški gorski skupnosti?»

Nič posebnega. Po zadnjih upravnih volitvah v večini občin KGS smo zapadli tudi kot upravni organi te ustanove in je bilo treba voliti nove. Sam sem prosil za zamenjavo, ker sem medtem sprejel tudi druge dolžnosti (županstvo v Zgoniku). Ker pa ni bilo še političnega dogovora za novega predsednika in odbor, smo bili dotedanji potrjeni za kratek čas. Ta pa se je iz raznoraznih razlogov nategnil do danes.

«Kateri so bili ti razlogi?»

«Običajni za italijanski politični sistem: pogajanja med strankami, vpliv splošnih dogajanj, med katere prvenstveno uvrščam junijske volitve, in tako naprej. Že pred enim letom smo predlagali Slovenski skupnosti naj vstopi v večinsko koalicijo (KPI in PSI). Trenutno se še pogajamo. SSk smo ponudili podpredsedniško mesto. Glavno je, da pride do takega dogovora, pri katerem se ne bo nobena komponenta čutila zapostavljeno glede na njeno realno moč. Izgledi so obetajoči».

«Kako pa si zamišljaš bodočo vlogo KGS?»

«Zdi se mi, da bi morala KGS nadaljevati s tem, kar je bilo doslej storjena. To se pravi skušati zares predstavljati interese kraškega prebivalstva; in prav v tem okviru je možna in zaželena koalicija med KPI, PSI in SSk».

«Kako ocenjuješ delo odbora, ki si ga vodil več toliko let?»

«Predvsem moram reči, da smo nastopili v novih funkcijah, jaz kot pred-

Slovensko stalno gledališče

BRANISLAV NUŠIĆ
SUMLJIVA OSEBA

Režija: Dušan Jovanović
V soboto, 24. oktobra ob 20.30 -
abonma red F
V nedeljo, 25. oktobra ob 16.00 -
abonma red G
V četrtek, 29. oktobra ob 20.30 -
abonma red E

* * *

Gostovanje Jugoslovenskega
dramskega pozorišta iz Beograda

J.S. POPOVIĆ
RODOLJUBI

V sredo, 27. oktobra ob 20.30

Wall Street: rdeča luč za ameriško ekonomijo?

Wall Street: oči milijonov ljudi so uperjene v televizijske ekrane, v tisto stavbo, kjer se odigravajo finančni posli kapitalistične družbe.

Borja je, nič več, nič manj, prostor kjer trgujejo z delnicami, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji. Kot vsako blago so ti izpostavljeni, v režimu proste gospodarske trgovine, povpraševanju in ponudbi. To seveda do- loča tudi njihovo ceno.

V ponedeljek 19. t.m. je borza v New Yorku zabeležila kar 22 odstotni padec vrednosti delnic. To je dvakrat več kot leta 1929. Nenadoma so začeli mali operaterji prodajati vrednostne papirje, katerih so bili lastniki. Če povzamemo čisti kapitalistični zaključek: prišlo je do večje ponudbe, izredno majhnega ali celo ničnega povpraševanja, posledica je bilo znižanje cen.

Seveda, težko je obrazložiti na prepro- st način, kaj pomeni padec kotocij vrednostnih papirjev v Wall Streetu, predvsem zato, ker je postala svetovna ekonomija tako medsebojno povezana, da vsak politični in gospodarski dogo- dek ima nepredvidljive posledice. Ime te ulice je postalo slavno že pred deset- letji, ko je na njeni borzi prišlo do go- spodarske katastrofe. Ljudje se dobro spominjajo 28. oktobra 1929, t.i. «črni petek», ko so se v borzi pravzaprav se- suli temelji ameriške (in za njo svetov- ne) kapitalistične ekonomije. Posledica tega je bila 13 milionska brezposelna množica v samih ZDA, splošna gospo- darska recesija, obubožanje najrevnej- ših in nezavarovanih slojev: kriza je po- spešila dogodke, ki so pripeljali do 2. svetovne vojne.

Seveda današnji položaj kapitalistič- ne družbe ni tako krhek, kot je bil leta 1929, kar pomeni, da ga bo verjetno da- našnji družbeni sistem lažje obvladoval. Dejstvo pa ostaja, da se sistem nahaja v takšni krizi, ki ji bo težko kos.

Po televiziji smo slišali najrazličnej- še komentarje. V glavnem so krivdo ta- kega borznega padca naprtili «tehnič- nim» vzrokom kot so:

1) trditev tajnika finančnih zadev ZDA Jamesa Bakerja, da ameriška vla- da ne bo več branila dolarja pred nara- ščajajočo močjo nemške marke;

2) da borzni agenti v Wall Streetu pri- padajo 90 procentno mladi generaciji, ki pozna le gospodarsko (borzno) rast in si ni pričakovala oz. ni bila priprav- ljena na tako kruto realnost;

3) computersko vodenje vseh naku- pov in prodaj je pripomoglo, da so praktično v enem samem dnevu ponu- jali kar 604.500.000 delnic, kar je dvak-

Sadko Brišič

rat več kot v normalnih pogojih. Treba je pojasniti, da borzni sistem sloni v ce- loti na komputizaciji. Kadar računal- nik zazna prekomerno znižanje cene delnic, avtomatično jih ponudi v pro- dajo, kar je privedlo do neustavljivega plaza znižanja cen in višanja prodaj.

4) Naravno uravnovešanje cen zara- di nenehne višanja prejšnjih mesecev

5) splošno gospodarsko stanje ZDA.

Kar je mene precej presenetilo je prav dejstvo, da peti točki, komentatorji so dajali manj važnosti kot ostalim. Sta- vek «splošno gospodarsko stanje ZDA» skriva toliko dejstev, ki jim pravimo: re- ganizem, recesija, nelikvidnost, prena- sičenost trga itd.

To so problemi, ki so pravzaprav otrok same kapitalistične družbene ure- ditve in ki jih sama kapitalistična druž- ba ne more kontrolirati in se ji v dolo- čenem trenutku obrnejo proti njej sa-

Izšla so Gramscijeva pisma ženi

V največji meri neznano osebno živ- lenje našega velikega voditelja in njego- vega odnosa do žene, od katere ga je lo- čila najprej intenzivna politična aktiv- nost, nato pa zapor, sta končno prika- zana v najbolj neposredni obliki, pi- smih, ki jih je naslovil ženi. Knjiga je izšla pod naslovom «Forse rimarrai lon- tana» pri Editori Riuniti, uredila jo je Mimma Paulescu Quercioli.

V uvodnih besedah predstavlja Juli- jo Šuht, ki jo je Gramsci spoznal v Mo- skvi leta 1922 in je ostala, kot ostanejo skoraj vedno žene slavnih osebnosti, v senci. O njej so govorili kot o tihi, ne- dostopni ženski, ki se je vedno držala daleč od javnosti. Tudi v tej knjigi sli- šimo le malo njen glas, saj so uspeli naj- ti le 13 njenih pism. Toda drugače po vsej verjetnosti niti ni moglo biti. Jul- ka je po prvem letu, ki ga je preživela z možem v Moskvi, ostala sama s sinom Deliom in se pridružila Gramsciju šele naslednje leto, ko je bil izvoljen za po- slanca v Italiji. Skupno življenje je tra- jalo le še dobro leto, saj so ga 8. novem- bra 1926 že aretirali. V tem času je Jul- ka zopet zanosila, sina Giuliana pa oče ni nikoli videl.

Tako je iz trpljenja skoraj enajstlet- ne ločitve in dopisovanja nastala knji- ga, ki prikazuje skoraj vse, kar je Gram- sci lahko naredil kot mož in oče. Sku- pno gre za 132 pism, ki pričajo o nje- govih željah, da bi bil prisoten pri družin- skem življenju, predvsem pa pri vzgoji otrok. Mučnemu vzdušju zopora, ki mu je počasi razjedal telo in duh, je Gram- sci našel čas, da je pisal svojim otrokom pravljičine in prepričeval ženo, da «pome- ni odpoved grajenju otroka dovoliti, da se njegova osebnost razvija s kaotičnim sprejemanjem vseh življenjskih motivov

iz okolja». Kolikokrat bi ženske svojim zunaj doma hiperaktivnim soprogom rade kaj takšnega povedale! Zaveda se, da je v svoji izolaciji morda postal bi- rokrat, sposoben edino teorije in for- mul, ki niso povezane z realnostjo, da morda nima pravice vtikati se v vsak- danje delo žene, ki se spopada s tisoči problemov. Tudi to bi verjetno marsik- daj rade slišale zgoraj omenjene dana- šnje žene.

Poleg stališč o odnosu med moškim in žensko ter glede vzgoje otrok pred- stavlja knjiga izredno pričevanje o nje- govem čustvovanju in doživljanju pro- padanja svojih sposobnosti, ki ga je povzročilo življenje v zaporu. Drama- tičnost povečuje še dejstvo, da je isto- časno zbolela in hiralala tudi žena, ki o svoji telesni in duševni onemoglosti ni nikoli hotela informirati moža. Tako so bila njena pisma kratka, vedno bolj red- ka in to je Gramsciju povzročalo veli- ko bolečino, ki jo izraža včasih tudi z jezo nad njeno domnevno pasivnostjo in odsotnostjo. Glede na izredno aktual- nost in zanimanje, na katerega bo knji- ga nedvomno naletela, je njen izid morda ena od najlepših pobud ob pedese- tletnici Gramscijeve smrti.

tč

ureditev nekaterih jurskih gosdnih površin in cest, itd.»

«Kaj bi voščil tvojemu nasledniku?»

«Da bi bilo čimprej rešeno vprašanje statuta in da bi z deželnim zakonom za decentralizacijo gorskem skupnosti v FJK dobile več in bolj opredeljenih pri- stojnosti ter več finančnih sredstev. Vse- kakor pa uspešno delo».

Walter Škerk

mi. Tako imenovane krize kapitalistične družbe se časovno ponavljajo v bolj ali manj izraziti meri, v bolj ali manj večjem obsegu. Krize globoko vplivajo na ekonomski nivo ljudstva, na politične boje in predvsem na razredni boj šibkejših slojev, ki so podvrženi hudemu izkoriščanju, postanejo žrtve sistema.

Ne pozablajmo, da gospodarska recesija pomeni brezposelnost, obubožanje, črtanje postavk socialnega skrbstva, večje izkoriščanje na delovnih mestih. Delodajalci zahtevajo od manjšega števila delavcev večjo produktivnost. Skratka v boju za ohranitev svojega dobička je kapitalist pripravljen na vse.

Seveda na celotni gospodarski sistem ZDA je vplivala tudi odločitev posega ameriškega ladjevja v Perzijski zaliv. Tu obstaja resna nevarnost, da se Zda zapletejo v vojno z Iranom. Poleg tega ZDA so vojaško prisotne povsod, kjer so žarišča napetosti. (v Srednji Ameriki, na Bližnjem vzhodu, afganskim, upornikom se dobavljali orožje).

Kot sem zgoraj omenil, sloni ameriška ekonomska politika na načelih, kot je reganizem. Toda podpira privatizacijo državnih družb in tudi socialnih služb, ojačuje sistem proste trgovinske izmenjave, dovoljuje izredne finančne spekulacij. Prav množična uporaba spekulacij v borzi, je dovolila da so se v preteklosti cene delnic prekomerno večale, čez realno vrednostjo predvidenih dividend (dobiček pri delnici).

V ZDA notranji in zunanjetrgovinski primanjkljaj sta dosegla že višino ene četrtine vsega državnega dohodka. Poleg tega banke ZDA niso v stanju vnovčevati danih posojil državam tretjega sveta. Te države so že tako obubožane da ne utegnejo izplačevati niti obresti posojil. Spomnil bi na Castrov predlog, da naj bi vse države dolžnice naravnost črtale dolgove z ameriški bankami. To bi pomenilo mnogim državam gospodarsko olajšanje in svež zrak, bankam ZDA pa popoln bankrot.

ZDA potrebujejo dandanes sprostitve cene dolarja, da lahko postanejo zopet konkurenčne v izvozu.

Vere v trdno gospodarsko stanje ZDA in vodilni vlogi ameriškega dolarja je verjetno konec. Že nekaj mesecev prevladuje mnenje, da je nemška marka najmočnejša in sploh najbolj varna svetovna valuta, ker njena vrednost održi dejansko gospodarsko stanje ZR Nemčije.

V bližnji bodočnosti bomo v prvi vrsti priče spremembam svetovnih gospodarskih razmer. Verjetno smo že na začetku nove gospodarske dobe, ki upajmo le, da ne bo takšna kot tista, ki je sledila slavnemu padcu borze leta 1929 v Wall Streetu.

Gojenci umetniške delavnice Atelier so skupaj s Taborom mladih organizirali na sedežu KD Tabor skupno razstavo svojih umetnin.

Doberdobska Mladost je v gosteh premagala Breg z rezultatom 1-0.

Derbi Kras-Zarja se je končal z rezultatom 2-2.

Pogovor z **Giancarlom Pajetto:**

KPI OPUSTILA EVROKOMUNIZEM

Eden najbolj znanih komunističnih voditeljev sosednje države je ocenil tudi sedanji politični trenutek, ko del italijanske levice, to je socialistična stranka, sodeluje v vladi, KPI pa ostaja v opoziciji

● Kako KPI ocenjuje in presoja sedanje politične razmere in težnje v državi, upoštevajoč tudi vlogo socialistične stranke, ki sodeluje v vladi in ima v njej tudižno vlogo?

»Menimo, da je sedanji politični položaj v Italiji iz mnogih razlogov zaskrbljujoč. Zdi se namreč, da v političnem življenju po eni strani prevladujejo notranji boji ali tekmovanja med strankami, za dosego prevlade, katerih cilj je izključitev komunistov iz izvršne oblasti in od sodelovanja tudi v večini krajevnih uprav, čeprav KPI predstavlja velik del življenja v državi. Po drugi strani mislimo, da bi kritike, ki so jih socialisti v zadnjem času naslovili na krščansko demokracijo, in tudi upoštevajoč pereče razmere v italijanski državi, lahko omogočile skupno politiko levice o tem, kaj bi bilo mogoče storiti skupaj v okviru levice. To kljub temu, da del levice (namreč socialisti), sodeluje v vladi, medtem ko je komunistična partija v opoziciji. Poudarjam, da hoče biti naša opozicija pozitivna in ustvarjalna. Tako opozarjamo na skupne probleme v državi in družbi in poudarjamo pomanjkljivosti, zato da bi jih lahko odpravljali. Italijanski komunisti menimo, da smo v položaju, ko je nujno in bi bilo tudi mogoče, da s tem ko smo v opoziciji – čeprav se to lahko zdi protislovno – dejansko izvajamo tudi vladno funkcijo.«

● Kakšen delež ima in kakšno vlogo opravlja komunistična partija v italijanski družbi, potem ko je na nekaj zadnjih volitvah, zlasti na nedavnih parlamentarnih, nazadovala oziroma izgubila del glasov?

»Glasove smo izgubili, toda imamo jih še veliko, tako da smo po moči in vlogi druga politična sila v Italiji. Navzoči smo v družbenem in kulturnem življenju, v velikem združenem gibanju in sindikalnem gibanju, v krajevnih ustanovah, v deželah, pokrajinah, v občinah. Nismo stranka, ki bi le opazovala, kaj se dogaja, in morda poudarjala svoja negativna stališča do posameznih problemov, ki bi navajala samo stališča in zadeve, ki bi jih drugi lahko samo zavračali. Naš položaj, ko predstavljamo pomemben del italijanske družbe, je lahko koristen; pripravljamo se, da bomo lahko imeli še večjo moč in težo pri reševanju problemov, ki so problemi vseh Italijanov.«

● V KPI potekajo velike notranje razprave, in sicer v vseh organih in na vseh ravneh, od CK do osnovnih partijskih celic. Preverjate partijsko politiko, zlasti upoštevajoč izkušnje

z zadnjih volitev. V teh razpravah se pojavljajo tudi različni glasovi in mnenja, zlasti glede razlogov za volilno nazadovanje, in o novem vodstvu komunistične partije. Toda ali gre res za novost v odnosih znotraj KPI oziroma v njenem razvoju?

»Ne bi rekel, da gre za novost. V naši partiji smo že prej večkrat razpravljali in če se razpravlja, je naravno, da vsi tisti, ki govorijo, nimajo o posameznih zadevah enakega mnenja in stališča. V obratnem primeru ne bi bilo razloga za diskusije. Volitve so bile za nas resno opozorilo in o tem moramo razmišljati. Najvažnejše je doumeti, spoznati, zakaj volilni neuspeh. Potem ko bomo ugotovili, zakaj nazadovanje, moramo določiti usmeritve in naloge, da bi ustrezali pričakovanjem in težnjam ne zgolj tistih volivcev, ki so nas zapustili, ampak tudi težnjam desetih milijonov volivcev, ki so glasovali za KPI. Gledati pa moramo še dalje, ker hočemo ugotoviti, zakaj so tisti, ki niso volili za nas, izbrali druge stranke.«

● KPI je velika politična in družbena sila v Italiji, druga v državi, kar ste že poudarili. Toda kakšna bo vloga partije v prihodnje, za demokratični napredek države. In katere politične stranke bodo po vaših predvidevanjih in politični strategiji zaveznice KPI?

»Pripravljamo programsko konferenco partije. Razumljivo, da vladni program ne more biti le program ene same stranke. Povabili bomo vse demokratične in ljudske sile k pogovorom, da bi ugotovili, na katerih področjih in kako je mogoče sodelovati za skupne koristi Italijanov.«

● Vi ste eden od tvorcev evrokomunizma, to je politike za organsko in vzajemno sodelovanje med komunističnimi strankami v zahodnoevropskih državah. Toda ali evrokomunizem še obstaja in kakšna naj bi bila njegova vloga. Kakšen pomen ima v tem okviru sodelovanje med KPI in socialdemokratsko stranko v Nemški zvezni republiki pa sodelovanje z drugimi levičarskimi strankami in gibanji v Evropi?

»Mi govorimo o evropski levičnici, na zadnjem kongresu KPI smo uporabili ta naziv, takšno opredelitev, KPI pa je njen organski del. To ne pomeni, da bi morale biti vse strani združene v eni sami organizaciji. In še manj, da bi morale biti vse stranke enake, identične, da bi imele enaka mnenja o vsem. Mislimo, da mora vsaka partija ali stranka nastopati na podlagi svoje izkušnje, lastne zgodovinske tradicije, učiti se mora od drugih in drugim kaj prispevati. Zato imamo dobre stike z vsemi strankami, komunističnimi, socialističnimi, socialdemokratskimi. Skladno s tem, do kakšne stopnje predstavljajo resnične interese in koristi delavskih

razredov v njihovih državah, ter vodijo politiko za obrambo miru in za mednarodno sodelovanje.

Glede tako imenovanega evrokomunizma pa poudarjam, da nismo spodbujali te definicije in oznake. Po drugi strani si stališča KPI in francoskih komunistov niso tako blizu, kot so bila v obdobju tako imenovanega evrokomunizma. Mi se pogovarjamo, ugotavljamo stališča, razmišljamo in sproti presojava odnose med posameznimi strankami. Pri tem ne uporabljamo več termina evrokomunizem. Sicer pa tega političnega izraza KPI tudi ni iznašla in uvedla v mednarodno politiko.«

● Stiki med KPI in ZKJ so stalni in dobri. Toda ali po vašem mnenju obstajajo nove možnosti za obogatitev teh odnosov in sodelovanja med obema partijama pa tudi med državama. Morda je nujno ponovno opozoriti na vlogo narodnostnih manjšin v Italiji oziroma Jugoslaviji, pri čemer pa še zmeraj ni bil sprejet globalni zaščitni zakon za slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

»Zaščitni zakon je eden izmed zaskrbljujočih problemov. Ta zakon ne more biti pomemben le za komuniste. Mi si prizadevamo, da bi skupaj z drugimi demokratičnimi silami in zlasti s socialisti preučili vprašanje zaščite in da bi rešili ta problem. KPI hoče doseči zaščito slovenske narodnostne skupnosti, to je spoštovanje pravic manjšine, upoštevaje realne razmere na območjih, kjer Slovenci živijo. Sicer pa so odnosi med Italijo in Jugoslavijo takšne narave, da bi morali izključevati vsako obliko iredentizma. Spodbujati bi morali sodelovanje in sožitje med Italijani in Slovenci, ki imajo pravico do lastne kulture, razvoja in narodnostne istovetnosti.

Gre tudi za širša vprašanja odnosov in sodelovanja med obema partijama in državama. Mislim, da moramo italijanski komunisti bolj kot doslej preučevati jugoslovanske izkušnje, in da zdaj, ko v ZKJ potekajo poglobljene razprave o aktualnih problemih vaše družbe in države, moramo to spremljati in preučevati tudi pri nas v Italiji.«

● Vi ste znana politična osebnost, protifašistični borec in zgodovinski predstavnik komunistične partije in demokratične Italije. Toda ste tudi novinar in pisatelj. Knjiga o vašem življenju oziroma mladosti ima naslov Rdeči deček. Kakšen je zdaj ta deček?

»Ni več deček, a je še zmeraj rdeč. Toda, da ostaja rdeč, recimo tako, da ostaja marksist, revolucionar, mora razumeti, da se časi, razmere in stvari spreminjajo in da misel, razumevanja in spoznanja zdaj ne morejo biti takšna, kot so bila v času ustanavljanja III. internacionale. Sicer pa so jugoslovanski tovariši to razumeli in niso ostali negibni ne v obdobju kominterne ne informbiroja pa tudi pozneje ne. Komunisti in revolucionarji morajo razpravljati, razmišljati, spreminjati stvari in si prizadevati, da misel spremlja ali tudi prednjači pred spreminjanjem razmer.«